

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟสบุ๊คกับทัศนคติ และพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานี

Relationship between Facebook Addiction and Abnormal Eating Attitudes and Behaviors among Female Adolescents in Patumthani Province, Thailand

ศิริดา จิตติวรรณ*, ปราโมทย์ สุคนิษฐ์*

Sirada Chittivan*, Pramote Sukanich*

* คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

* Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟสบุ๊คกับทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานี

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบสำรวจภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอายุ 15-18 ปี จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่งในจังหวัดปทุมธานีจำนวน 400 รายโดยกรอกแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและพฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊ค ศึกษาความชุกของภาวะติดเฟสบุ๊คโดยใช้แบบสอบถาม Thai-BFAS และ EAT - 26 สำหรับการประเมินทัศนคติและพฤติกรรมการกิน การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนาใช้ chi-square test และ t-test ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับภาวะติดเฟสบุ๊คและการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ จากนั้นนำไปศึกษาปัจจัยที่ทำนายโอกาสในการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติโดยใช้ multiple logistic regression

ผลการศึกษา มีผู้เข้าร่วมการศึกษาและตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 400 ราย อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 16.8 ปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99) ส่วนใหญ่มีดัชนีมวลกายอยู่ในระดับปกติ BMI (เฉลี่ย 21.04 ± 4.33) พบว่ามีนักเรียนที่มีภาวะติดเฟสบุ๊ค (Thai-BFAS ≥ 12) จำนวน 111 ราย (ร้อยละ 28.1) และมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ (EAT-26 ≥ 12) จำนวน 56 ราย (ร้อยละ 14.2) โดยพบว่าภาวะติดเฟสบุ๊คมีความเสี่ยงสัมพันธ์กับการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติถึง 2.54 เท่า อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (Odd ratio 2.54, 95%CI 1.41- 4.56, $p = 0.001$) และเมื่อคำนวณด้วย logistic regression พบว่าการมีภาวะติดเฟสบุ๊คเพิ่มโอกาสการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติคิดเป็น 2.57 เท่าเทียบกับกลุ่มที่ไม่มีภาวะติดเฟสบุ๊คและปัจจัยอื่นที่ทำนายโอกาสในการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ BMI (OR_{adj} 1.07, 95%CI 1.00 -1.14, $p = 0.038$) และการเปรียบเทียบภาพถ่ายตัวเองกับภาพของเพื่อนเป็นประจำ (OR_{adj} 5.75, 95%CI 1.29 - 25.53, $p = 0.022$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์นี้กับอายุและความถี่ในการเปลี่ยนรูปประจำตัว

สรุป การศึกษานี้พบว่าภาวะติดเฟสบุ๊คเพิ่มโอกาสการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2.57 เท่า ปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลได้แก่ BMI (1.07 เท่า) และการเปรียบเทียบภาพถ่ายตัวเองกับภาพของเพื่อนเป็นประจำ (5.75 เท่า) ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งอาจเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดโรคการกินผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อันอาจนำไปสู่การค้นหาวิธีป้องกันและควบคุมการใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ ภาวะติดเฟสบุ๊ค ทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ นักเรียนหญิง ปทุมธานี

Corresponding author: ปราโมทย์ สุคนิษฐ์

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2560; 62(2): 117-128

ABSTRACT

Objectives : To determine the relationship between Facebook addiction and abnormal eating attitudes and behaviors among female adolescents in Pathumthani

Method : This cross-sectional descriptive study was obtained data from 400 female high school students aged 15-18 years from two schools in Pathumthani. The research instruments consisted of the self-administered questionnaires regarding demographic characteristics, Facebook usage, the Thai version of Bergen Facebook Addiction Scale (Thai-BFAS) and the Thai version of Eating Attitudes Test (EAT-26). The data was analyzed by using percentage, mean, chi-square, t-test and multiple logistic regression.

Results : Four hundred students were recruited and the mean age was 16.8 years old (standard deviation 0.99). Most of the subjects had normal body mass index (mean 21.04 \pm SD 4.33). The results showed that 111 students (28.1%) were addicted to Facebook (Thai-BFAS \geq 12) and 56 students (14.2%) had scores above the cut-off (\geq 12) for abnormal eating attitudes and behaviors on the EAT-26. Statistically significant association was found between Facebook addiction and abnormal eating attitudes (Odd ratio 2.54, 95% CI 1.41- 4.56, p = 0.001). Through logistic regression, having Facebook addiction was discovered to be at a higher risk of developing abnormal eating attitudes and behaviors 2.57 times as compared to the group without addiction. Other factors associated with predicting abnormal eating attitudes and behaviors were BMI (OR_{adj} 1.07) and constantly comparing their own photos to photos of their friends (OR_{adj} 5.75). No association were found with age and frequency of changing their profile picture.

Conclusion : The present study found that abnormal eating attitudes and behaviors among female high school students were associated with Facebook addiction, BMI and constantly comparing their own photos to photos of friends. Therefore, preventive interventions should be implemented to diminish the impact of social networks sites usage which may increase the risk of eating disorders.

Keywords : Facebook addiction, abnormal eating attitude and behavior, female adolescent, Pathumthani

Corresponding author: Pramote Sukanich

J Psychiatr Assoc Thailand 2017; 62(2): 117-128

บทนำ

ในยุคที่อินเทอร์เน็ตเป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เฟสบุ๊คก็นับเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ชนิดหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดทั่วโลกโดยพบว่าในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 มีการสำรวจผู้ใช้งานทั้งหมด 38 ล้านบัญชี คิดเป็นอันดับ 8 ของโลกและอันดับ 3 ของอาเซียน¹ แม้ว่าความนิยมที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลดีหลายประการ เช่น ความสะดวกรวดเร็วในการรับส่งข้อมูลข่าวสารและการเพิ่มช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่อินเทอร์เน็ตก็เปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีทั้งผลดีและผลเสียต่อผู้ใช้เช่นกัน

จากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศหลายชิ้นพบว่าพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อการเกิดโรคทางจิตเวชหลายกลุ่ม เช่น โรคอารมณ์ผิดปกติ โรควิตกกังวล โรคสมาธิสั้น ปัญหาด้านการนอนหลับ² การศึกษาในวัยรุ่นก็พบความสัมพันธ์กับการเกิดปัญหาด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาการเรียนและความผิดปกติของการเข้าสังคม³ ส่วนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาวะติดเฟสบุ๊คในต่างประเทศก็พบว่าเกิดผลกระทบต่อผู้ใช้หลายด้าน เช่น สุขภาวะทางจิตที่ผิดปกติ⁴ มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในชีวิตจริง⁵ และมีความสัมพันธ์กับภาวะภูมิใจในตนเองต่ำ⁶⁻⁷ สำหรับในประเทศไทยพบว่าภาวะติดเฟสบุ๊คของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพจิต เช่นโรควิตกกังวล ภาวะนอนไม่หลับความผิดปกติของการเข้าสังคมและภาวะซึมเศร้าอย่างรุนแรง⁸ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการติดเฟสบุ๊คกับสุขภาพจิตของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เช่น พฤติกรรมการอดนอน ประสิทธิภาพทางการเรียนลดลง เป็นต้น⁹ โดยความชุกของภาวะติดเฟสบุ๊คในหมู่วัยรุ่นและกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยคิดเป็นร้อยละ 41.8¹⁰ และ 27.6⁹ ตามลำดับ

ในส่วนของโรคของความผิดปกติในการกิน (Eating disorders) ประกอบด้วย Anorexia nervosa, Bulimia nervosa และ Binge-Eating disorder ถือเป็นกลุ่มโรคที่มีภาวะรุนแรงและก่อให้เกิดปัญหาทางจิตใจและร่างกายได้มากมีอัตราการเจ็บป่วยและอัตราการเสียชีวิตสูงส่วนใหญ่อาการเริ่มปรากฏในช่วงวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ตอนต้น¹¹ พบมากช่วงอายุ 15-19 ปี¹² โดยเพศหญิงพบได้บ่อยกว่าชาย 10 เท่าอัตราการความชุกในระยะ 12 เดือนพบได้ตั้งแต่ร้อยละ 0.4-1.6¹¹ ซึ่งจาก Youth Risk Behavior Surveillance System (YRBSS) ประเทศสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ. 2011 รายงานเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมในการกินที่ผิดปกติพบว่าร้อยละ 5.1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการใช้ยาลดน้ำหนักหรือผลิตภัณฑ์เพื่อวัตถุประสงค์ในการลดน้ำหนักหรือควบคุมน้ำหนักและร้อยละ 4.3 มีการอาเจียนหรือใช้ยาระบายในช่วงเดือนที่ผ่านมาเพื่อลดหรือควบคุมน้ำหนักเช่นเดียวกันโดยพบว่าความชุกในเพศหญิงสูงกว่าชายร้อยละ 6.0 และ 2.5 ตามลำดับและเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน¹³ เปรียบเทียบกับความชุกเท่ากับร้อยละ 10.74 จากการศึกษาก่อนหน้านี้ในประเทศไทย¹⁴ซึ่งการมีทัศนคติและพฤติกรรมในการกินที่ผิดปกตินี้จะมีผลให้วัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงมีโอกาสเป็นโรคความผิดปกติในการกินได้โดยเฉพาะวัยรุ่นเพศหญิงที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมการมีรูปร่างในอุดมคติที่ผอมบางและความกังวลเรื่องน้ำหนักตัวซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตสังคมที่สำคัญต่อการเกิดโรค¹⁵ และเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคเมื่ออายุเพิ่มขึ้นด้วย^{16,17} ในต่างประเทศมีหลายการศึกษาที่สนับสนุนว่าการใช้เฟสบุ๊คอาจมีอิทธิพลต่อการเกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับการกินผิดปกติผ่านการส่งเสริมค่านิยมเรื่องรูปร่างผอมบางและความไม่พึงพอใจในน้ำหนักตัวของบุคคล¹⁸⁻²⁰ เช่น แนวคิด Tripartite influence model ของ Thompson²¹ ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพภายนอกกับ

ภาวะการกินผิดปกติ 3 ประการ ได้แก่ เพื่อน ผู้ปกครอง และสื่อต่างๆ โดยมีการเชื่อมโยงผ่านหลักการสำคัญ คือการรับค่านิยมเรื่องรูปร่างผอมบางที่เป็นมาตรฐานร่วมกันของสังคม (thin-ideal internalization) และการเปรียบเทียบรูปลักษณ์ภายนอก (appearance comparison) เป็นตัวทำให้เกิดภาวะความไม่พึงพอใจในรูปร่างของตนเอง (body dissatisfaction) และนำไปสู่การเกิดภาวะการกินผิดปกติในที่สุด ซึ่งจากการสำรวจในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ²² และเนื่องจากเฟสบุ้คเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่วัยรุ่นไทยและมีลักษณะการใช้งานที่มีผลต่ออิทธิพลทางสังคมของผู้ใช้งาน 2 ประการ คือ สื่อและเพื่อน¹⁵ แต่ยังไม่ได้มีการศึกษาถึงผลกระทบจากการใช้เฟสบุ้คที่อาจเกี่ยวข้องกับโรคความผิดปกติในการกิน จึงเป็นที่มาของการศึกษานี้ที่ต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟสบุ้คกับทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานีเพื่อเป็นข้อมูลในการดูแลและเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้เฟสบุ้คของวัยรุ่นเพศหญิงที่อาจเสี่ยงต่อการเกิดโรคการกินผิดปกติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อหาความสัมพันธ์ของทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานีหาความสัมพันธ์ของภาวะติดเฟสบุ้คและพฤติกรรมการใช้เฟสบุ้คที่สัมพันธ์กับภาวะติดเฟสบุ้คของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานีหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะติดเฟสบุ้คและการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานี และหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟสบุ้คกับทัศนคติ

และพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานี

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบสำรวจภาคตัดขวางผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15-18 ปี จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่งในจังหวัดปทุมธานี โรงเรียนละ 200 ราย รวมเป็น 400 ราย ใช้วิธีสุ่มแบบ random stratified sampling โดยคำนวณจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาด้วยวิธีทางสถิติอ้างอิงจากการศึกษาก่อนหน้านี้¹⁴ ทำการเก็บข้อมูลในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 1 เดือน

เครื่องมือ

ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ส่วนสูง น้ำหนัก ระดับการศึกษา แผนการเรียน ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ต่อเดือนของครอบครัวกับการใช้จ่ายในครัวเรือนและความเพียงพอของรายได้นักเรียนกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เฟสบุ้คและภาวะติดเฟสบุ้ค ส่วนของแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เฟสบุ้คปรับปรุงมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้^{8,11,20} คำถามจะประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้เฟสบุ้ค 7 ข้อ ความถี่ในการใช้งานแยกตามกิจกรรม 28 ข้อ (0 = ไม่เคย, 4 = เป็นประจำ และ 0 = ไม่เคย, 5 = มากกว่าเดือนละครั้ง/ เกือบทุกครั้งที่ใช้ใช้งาน)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊กที่สัมพันธ์กับรูปลักษณะ 7 ข้อ (0 = ไม่มีผล, 4 = มาก) รวมทั้งหมด 42 ข้อ ส่วนแบบสอบถามภาวะติดเฟซบุ๊กของ Bergen ฉบับภาษาไทย (Thai-Bergen Facebook Addiction Scale : Thai-BFAS) ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย มุทิตาและคณะ²³ มีค่าความแม่นยำและความเชื่อถือในระดับดี (Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.91, Inter-class correlation coefficient เท่ากับ 0.80) สามารถใช้คัดกรองภาวะติดเฟซบุ๊กในนักเรียนมัธยมปลายได้ แบบสอบถามมี 6 ข้อ แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก คะแนนรวม 0-24 คะแนน โดยตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไปถือว่าติดเฟซบุ๊ก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติและพฤติกรรม การกินฉบับภาษาไทย (Eating Attitudes Test-26 : EAT-26) ได้รับการพัฒนามาจากต้นฉบับของ Garner และ Garfinkel โดย ผศ.ดร.เพียงใจ เจนนิ่งส์²⁴ และนำมาศึกษาความแม่นยำของแบบสอบถามโดยวิธีวัดแก้วพรสวรรค์และคณะ²⁵ มีความแม่นยำอยู่ในเกณฑ์ดี (sensitivity = 88.6%, specificity = 88.7%) และเป็นเครื่องมือที่นำไปใช้คัดกรองผู้ป่วยที่มีความผิดปกติในการกินในหญิงไทยอายุ 13 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย ข้อคำถาม 26 ข้อ แต่ละข้อมี 6 ตัวเลือก ได้แก่ ไม่เคยแทบจะไม่เคย บางครั้ง บ่อยครั้ง เสมอและตลอดเวลา มีคะแนนรวมตั้งแต่ 0-78 คะแนน โดยผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 12 คะแนนถือว่ามีความผิดปกติและพฤติกรรมที่ผิดปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณานำเสนอเป็นความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ t-test และ chi-square ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟซบุ๊กกับทัศนคติและพฤติกรรมที่ผิดปกติ

หลังจากนั้นนำปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติมาคำนวณค่าความสัมพันธ์เป็น odds ratio (OR) และ 95% confidence interval (95%CI) โดยใช้ multiple logistic regression ในการหาปัจจัยทำนายโอกาสในการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมที่ผิดปกติโดยมีการควบคุมตัวแปรกวนและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดด้วยโปรแกรม SPSS version 22

ผลการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

มีผู้เข้าร่วมการศึกษาและตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 400 ราย อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ $16.8 \pm SD 0.99$ ปี ส่วนใหญ่มีดัชนีมวลกาย (BMI) อยู่ในระดับปกติโดยเฉลี่ย $21.04 \pm SD 4.33$ ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม $3.21 \pm SD 0.44$ ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาส่วนใหญ่คือ มัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 49.0 และ 44.1 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท (ร้อยละ 68.5) เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน (ร้อยละ 73.8) รายละเอียดอื่นของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและความสัมพันธ์กับภาวะเสพติดเฟซบุ๊กและการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ผิดปกติตั้งแต่แสดงไว้ในตารางที่ 1 โดยพบว่ามึนักเรียนที่มีภาวะติดเฟซบุ๊กจำนวน 111 ราย ร้อยละ 28.1 และมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ผิดปกติจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2 และพบว่าภาวะเสพติดเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการศึกษา ($p = 0.002$), แผนการเรียน ($p = 0.003$) และรายได้ต่อเดือนของครอบครัว ($p = 0.043$) ส่วนการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ผิดปกติมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอายุ ($p = 0.043$) และ BMI ($p = 0.028$)

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับภาวะเสฟติดเฟสบุ้และการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		ไม่มีภาวะเสฟติดเฟสบุ้	มีภาวะเสฟติดเฟสบุ้	p-value	ไม่มีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ	มีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ	p-value
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
อายุ (ปี)	15-16	96 (66.2)	49 (33.8)	0.055	116 (81.1)	27 (18.9)	0.043*
	17-19	188 (75.2)	62 (24.8)		223 (88.5)	29 (11.5)	
BMI (mean SD)		21.05 4.42	21.07 4.16	0.968	20.88 4.25	22.28 4.7	0.028*
ระดับการศึกษา	ม. 4	78 (65.5)	41 (34.5)	0.002*	96 (80.7)	23 (19.3)	0.129
	ม. 5	77 (65.3)	41 (34.7)		103 (89.6)	12 (10.4)	
	ม. 6	129 (81.6)	29 (18.4)		140 (87)	21 (13)	
แผนการเรียน	วิทย์-คณิต	110 (77.5)	32 (22.5)	0.003*	131 (91.0)	13 (9.0)	0.143
	ศิลป์-คำนวณ	59 (60.8)	38 (39.2)		80 (83.3)	16 (16.7)	
	ศิลป์-ภาษา	69 (67.6)	33 (32.4)		82 (81.2)	19 (18.8)	
	อื่นๆ	46 (85.2)	8 (14.8)		46 (85.2)	8 (14.8)	
ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPAX) (mean SD)		3.23 0.42	3.14 0.50	0.113	3.21 0.45	3.28 0.43	0.738
ระดับการศึกษาของบิดา	ไม่ได้รับการศึกษา-ประถม	58 (65.9)	30 (34.1)	0.163	75 (87.2)	11 (12.8)	0.900
	มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา	135 (71.1)	55 (28.9)		162 (85.3)	28 (14.7)	
	ปริญญาตรี-เอก	88 (77.9)	25 (22.1)		98 (85.2)	17 (14.8)	
ระดับการศึกษาของมารดา	ไม่ได้รับการศึกษา-ประถม	79 (72.5)	30 (27.5)	0.231	96 (88.9)	12 (11.1)	0.428
	มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา	118 (68.6)	54 (31.4)		148 (86.5)	23 (13.5)	
	ปริญญาตรี-เอก	85 (78.0)	24 (22.0)		92 (82.9)	19 (17.1)	
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว (บาท)	≤ 30,000	148 (68.8)	67 (31.2)	0.043*	184 (86.0)	30 (14.0)	0.946
	> 30,000	98 (79.0)	26 (21.1)		108 (85.7)	18 (14.3)	
ความเพียงพอของรายได้ต่อเดือนของครอบครัวกับการใช้จ่ายในครัวเรือน	เพียงพอ	216 (73.7)	77 (26.3)	0.172	252 (86.6)	39 (13.4)	0.460
	ไม่เพียงพอ	68 (66.7)	34 (33.3)		87 (83.7)	17 (16.3)	
ความเพียงพอของรายได้นักเรียนกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	เพียงพอ	252 (73.47)	91 (26.53)	0.060	300 (86.96)	45 (13.04)	0.078
	ไม่เพียงพอ	31 (60.78)	20 (39.22)		38 (77.55)	11 (22.45)	

หมายเหตุ *p-value < 0.05

พฤติกรรมการใช้เฟสบุ้

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีบัญชีเฟสบุ้ที่ใช้งานในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 99 ส่วนใหญ่ใช้งานผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยมีจำนวนผู้ใช้เวลาโดยเฉลี่ยมากกว่า 3 ชั่วโมงในการเข้าใช้เฟสบุ้ต่อวันคิดเป็นร้อยละ 40.6 มีจำนวนเพื่อนในบัญชีมากกว่า 400 ราย ร้อยละ 74.4 ของกลุ่มตัวอย่างและมีจำนวนรูปภาพที่มีตัวเองในเฟสบุ้โดยเฉลี่ย 178 ± 308.78 ภาพ

พฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เฟสบุ้ที่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับภาวะเสฟติดเฟสบุ้ ได้แก่ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่เข้าใช้

เฟสบุ้ต่อวัน (p = 0.01) จำนวนเพื่อนในบัญชีเฟสบุ้ปัจจุบัน (p = 0.001) ความถี่ในการโพสต์รูปภาพ (p = 0.01) ความสำคัญของจำนวนคนกดไลค์หรือคอมเมนต์เกี่ยวกับภาพตนเองเปรียบเทียบกับภาพของเพื่อน (p = 0.01) ความสำคัญของการที่คนอื่นกดไลค์รูปภาพตนเอง (p = 0.006) และความสำคัญของการที่คนอื่นคอมเมนต์เกี่ยวกับรูปภาพตนเอง (p = 0.025) ส่วนปัจจัยที่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ ได้แก่ ความถี่ในการเปรียบเทียบภาพถ่ายของตัวเองกับภาพของเพื่อน (p = 0.008) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กที่สัมพันธ์กับภาวะเสพติดเฟซบุ๊กและการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ

		ไม่มีภาวะเสพติดเฟซบุ๊ก จำนวน (ร้อยละ)	มีภาวะเสพติดเฟซบุ๊ก จำนวน (ร้อยละ)	p-value	ไม่มีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ จำนวน (ร้อยละ)	มีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ จำนวน (ร้อยละ)	p-value
ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่เข้าใช้เฟซบุ๊กต่อวันในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา	10 นาที	21 (100)	0 (0)	0.010*	16 (76.2)	5 (23.8)	0.526
	10-60 นาที	89 (87.3)	13 (12.7)		86 (85.1)	15 (14.9)	
	1-3 ชั่วโมง	83 (79.0)	22 (21.0)		92 (88.5)	12 (11.5)	
	3 ชั่วโมง	86 (54.4)	72 (45.6)		133 (85.3)	23 (14.7)	
	รวม (N= 386)	279 (72.3)	107 (27.7)		327 (85.6)	55 (14.4)	
จำนวนเพื่อนในบัญชีเฟซบุ๊กปัจจุบัน (คน)	400	86 (85.1)	15 (14.9)	0.001*	86 (86.0)	14 (14.0)	0.973
	≥ 400	198 (67.6)	95 (32.4)		249 (85.9)	41 (14.1)	
	รวม (N= 394)	284 (72.1)	110 (27.9)		335 (85.9)	55 (14.1)	
จำนวนรูปภาพที่มีตนเองในเฟซบุ๊ก (ภาพ)		181326.39	173 260.50	0.833	167 253.00	254 539.08	0.242
ความถี่ในการโพสต์รูปภาพ	>เดือนละครั้ง	31 (50.8)	30 (49.2)	0.010*	49 (83.1)	10 (16.9)	0.410
	เฉลี่ยเดือนละครั้ง	61 (61.6)	38 (38.4)		80 (81.6)	18 (18.4)	
	ทุก 2-3 เดือน	103 (76.9)	31 (23.1)		118 (88.7)	15 (11.3)	
	2-3 ครั้งต่อปี	63 (86.3)	10 (13.7)		64 (87.7)	9 (12.3)	
	แทบไม่เคย/ไม่เคยเลย	25 (92.6)	2 (7.4)		25 (92.6)	2 (7.4)	
	รวม (N= 394,390)	283 (71.8)	111 (28.2)		336 (86.2)	54 (13.8)	
ความถี่ในการเปรียบเทียบภาพถ่ายของตัวเองกับภาพของเพื่อน	ไม่เคย	97 (80.2)	24 (19.8)	0.06	105 (87.5)	15 (12.5)	0.008*
	น้อย	83 (70.9)	34 (29.1)		101 (87.8)	14 (12.2)	
	บางครั้ง	80 (67.8)	38 (32.2)		99 (84.6)	18 (15.4)	
	บ่อยครั้ง	19 (65.5)	10 (34.5)		26 (89.7)	3 (10.3)	
	เป็นประจำ	4 (44.4)	5 (55.6)		4 (44.4)	5 (55.6)	
	รวม (N= 394,390)	283 (71.8)	111 (28.2)		335 (85.9)	55 (14.1)	
ความสำคัญของจำนวนคนกดไลค์หรือคอมเมนต์เกี่ยวกับภาพตนเอง เปรียบเทียบกับภาพของเพื่อน	ไม่มีผล	140 (81.9)	31 (18.1)	0.01*	148 (87.6)	21 (12.4)	0.717
	เล็กน้อย	67 (68.4)	31 (31.6)		82 (84.5)	15 (15.5)	
	ปานกลาง-มาก	77 (61.1)	49 (38.9)		106 (84.8)	19 (15.2)	
	รวม (N= 395,391)	284 (71.9)	111 (28.1)		336 (85.9)	55 (14.1)	
ความสำคัญของการที่คนอื่นกดไลค์ รูปภาพตนเอง	ไม่มีผล	89 (84.0)	17 (16.0)	0.006*	91 (86.7)	14 (13.3)	0.682
	มีผลบ้างเล็กน้อย	95 (72.5)	36 (27.5)		112 (86.8)	17 (13.2)	
	ปานกลาง	77 (64.7)	42 (35.3)		100 (84.7)	18 (15.3)	
	ค่อนข้างมาก	19 (61.3)	12 (38.7)		25 (80.6)	6 (19.4)	
	มาก	4 (50.0)	4 (50.0)		8 (100.0)	0 (0)	
	รวม (N= 395,391)	284 (71.9)	111 (28.1)		336 (85.9)	55 (14.1)	
ความสำคัญของการที่คนอื่นคอมเมนต์เกี่ยวกับรูปภาพตนเอง	ไม่มีผล	62 (84.9)	11 (15.1)	0.025*	63 (87.5)	9 (12.5)	0.308
	มีผลบ้างเล็กน้อย	106 (72.6)	40 (27.4)		126 (87.5)	18 (12.5)	
	ปานกลาง	87 (68.5)	40 (31.5)		109 (86.5)	17 (13.5)	
	ค่อนข้างมาก	21 (61.8)	13 (38.2)		25 (73.5)	9 (26.47)	
	มาก	8 (53.3)	7 (46.7)		13 (86.67)	2 (13.33)	
	รวม (N= 395,391)	284 (71.9)	111 (28.1)		336 (85.9)	55 (14.1)	
ความถี่ในการเปลี่ยนรูปโปรไฟล์	ไม่เคย	34 (79.1)	9 (20.9)	0.462	36 (83.7)	7 (16.3)	0.179
	ทุก3เดือน	133 (74.3)	46 (25.7)		158 (88.3)	21 (11.7)	
	เดือนละครั้ง	58 (69.9)	25 (30.1)		73 (90.1)	8 (9.9)	
	สองครั้งต่อเดือน	43 (66.2)	22 (33.8)		51 (78.5)	14 (21.5)	
	≥สัปดาห์ละครั้ง	16 (64.0)	9 (36.0)		18 (78.3)	5 (21.7)	
	รวม (N= 395,391)	284 (71.9)	111 (28.1)		336 (85.9)	55 (14.1)	
ความถี่ในการลบเท็กภาพถ่าย	ไม่เคย	73 (78.5)	20 (21.5)	0.270	83 (89.2)	10 (10.8)	0.329
	น้อย	113 (69.8)	49 (30.2)		139 (86.9)	21 (13.1)	
	บางครั้ง-เป็นประจำ	98 (70.0)	42 (30.0)		114 (82.6)	24 (17.4)	
	รวม (N= 395,391)	284 (71.9)	111 (28.1)		336 (85.9)	55 (14.1)	

หมายเหตุ p-value < 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเสพติดเฟสบู๊คและการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ

การศึกษานี้พบว่าภาวะติดเฟสบู๊คมีความสัมพันธ์กับการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Odd ratio 2.54, 95%CI 1.41- 4.56) (ตารางที่ 3) และเมื่อคำนวณด้วย logistic regression พบว่าการมีภาวะติดเฟสบู๊คเพิ่มโอกาสการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ คิดเป็น 2.57 เท่าเทียบกับกลุ่มที่ไม่มีภาวะติดเฟสบู๊ค (OR_{adj} 2.57,

95%CI 1.37-4.81) และปัจจัยอื่นที่ทำนายโอกาสในการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติที่มีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ BMI (OR_{adj} 1.07, 95%CI 1.00-1.14) และความถี่ในการเปรียบเทียบภาพถ่ายตัวเองกับภาพของเพื่อนเป็นประจำ (OR_{adj} 5.75, 95%CI 1.29-25.53) แต่ไม่พบว่าอายุและความถี่ในการเปลี่ยนรูปประจำตัวมีความสัมพันธ์กับการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติที่ระดับ p-value < 0.05 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟสบู๊คและการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติ

	ไม่มีทัศนคติและพฤติกรรม การกินผิดปกติ จำนวน (ร้อยละ)	มีทัศนคติและพฤติกรรม การกินผิดปกติ จำนวน (ร้อยละ)	OR	95%CI	p-value
ไม่มีภาวะติดเฟสบู๊ค	253 (89.4)	30 (10.6)	2.54	1.41- 4.56	0.001*
มีภาวะติดเฟสบู๊ค	83 (76.9)	25 (23.1)			
รวมจำนวน	336 (85.9)	55 (14.1)			

หมายเหตุ *p-value < 0.05, คำนวณ odd ratioของการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติเทียบกับกลุ่มที่ไม่มีภาวะติดเฟสบู๊ค

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ทำนายโอกาสในการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติคำนวณด้วย logistic regression

	p-value	Adjusted OR	95%CI
อายุ	0.898	1.02	0.74-1.41
BMI	0.038*	1.07	1.00-1.14
ภาวะเสพติดเฟสบู๊ค	0.003*	2.57	1.37-4.81
ความถี่ในการเปรียบเทียบภาพถ่ายตัวเองกับภาพของเพื่อน	(ไม่เคย)	0.183	
	(น้อย)	0.924	1.04 0.44-2.45
	(บางครั้ง)	0.472	1.35 0.60-3.07
	(บ่อยครั้ง)	0.788	0.83 0.21-3.31
	(เป็นประจำ)	0.022**	5.75 1.29-25.53
ความถี่ในการเปลี่ยนรูปประจำตัว	(ไม่เคย)	0.420	
	(ทุก 3 เดือน)	0.338	0.62 0.23-1.66
	(เดือนละครั้ง)	0.290	0.54 0.17-1.70
	(สองครั้งต่อเดือน)	0.775	1.17 0.40-3.46
	(≥ สัปดาห์ละครั้ง)	0.947	0.95 0.22-4.10

หมายเหตุ *p-value < 0.05, **คำนวณโอกาสเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่เคยเปรียบเทียบภาพถ่ายของตัวเองกับภาพของเพื่อน

วิจารณ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแรกในประเทศไทยที่มีการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างภาวะติดเฟสบุ๊คกับทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊ค Thai-BFAS และ Thai EAT-26 ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการประเมินผลการศึกษาพบว่ามึนักเรียนที่มีภาวะติดเฟสบุ๊คจำนวน 111 ราย ร้อยละ 28.1 ซึ่งต่างจากการศึกษาความชุกของภาวะติดเฟสบุ๊คของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสี่จังหวัดที่มีระดับความเจริญทางเศรษฐกิจสูงทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดที่พบร้อยละ 41.8¹⁰ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างด้านลักษณะประชากรและรูปแบบการใช้งานเฟสบุ๊คของกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับกลุ่มนักเรียนในพื้นที่ต่างจังหวัด ส่วนความชุกของการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติเท่ากับ 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2 ใกล้เคียงกับการศึกษาก่อนหน้านี้ในประเทศไทยที่พบความชุกเท่ากับร้อยละ 10.74¹⁴ และเป็นไปได้ว่าแนวโน้มของความชุกที่สูงขึ้นอาจเป็นอิทธิพลจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็วในปัจจุบัน

ทั้งนี้ผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มที่มีภาวะติดเฟสบุ๊คจะเพิ่มโอกาสการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถึง 2.57 เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ติดเฟสบุ๊คนั้นตรงกับสมมติฐานของการศึกษาและสอดคล้องกับหลายการศึกษาก่อนหน้าของต่างประเทศที่พบว่าการใช้เฟสบุ๊คสัมพันธ์กับการเพิ่มความเสี่ยงของพฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ²⁶⁻²⁹ และมีอิทธิพลต่อการเกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับการกินผิดปกติผ่านการส่งเสริมค่านิยมเรื่องรูปร่างผอมบางและความไม่พึงพอใจในน้ำหนักตัวของบุคคล¹⁸⁻²⁰ โดยแนวคิดที่อธิบายความเป็นไปได้มากที่สุดคือ Tripartite influence

model ของ Thompson²¹ ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปลักษณ์ภายนอกกับภาวะการกินผิดปกติ 3 ประการได้แก่เพื่อนผู้ปกครองและสื่อต่างๆ โดยมีการเชื่อมโยงผ่านหลักการสำคัญคือการรับค่านิยมเรื่องรูปร่างผอมบางที่เป็นมาตรฐานร่วมกันของสังคม (thin-ideal internalization) และการเปรียบเทียบรูปลักษณ์ภายนอก (appearance comparison) เป็นตัวทำให้เกิดภาวะความไม่พึงพอใจในรูปร่างของตนเอง (body dissatisfaction) นำไปสู่การเกิดภาวะการกินผิดปกติในที่สุดในส่วนของการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำนายโอกาสในการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติที่มีนัยสำคัญทางสถิติพบว่าความถี่ในการเปรียบเทียบภาพถ่ายของตัวเองกับภาพของเพื่อนในช่วงความถี่ "เป็นประจำ" เป็นตัวทำนายการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติถึง 5.75 เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่เคยเปรียบเทียบสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการใช้งานของเฟสบุ๊คที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยรูปลักษณ์ (appearance-related Facebook exposure) กับการมีปัจจัยเสี่ยงต่อภาวะการกินผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับความกังวลในรูปลักษณ์ของตนเอง^{18,19,26,28,29} และยังพบว่า การเปรียบเทียบรูปลักษณ์ผ่านการใช้เฟสบุ๊คมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะการกินผิดปกติอีกด้วย^{19,28,29}

ปัจจัยอีกประการที่พบว่าเป็นตัวทำนายโอกาสการมีทัศนคติและพฤติกรรมการกินผิดปกติได้แก่ดัชนีมวลกายหรือ BMI (OR_{adj} 1.07) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศที่พบว่าดัชนีมวลกายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกิน^{16,30,31} อันอาจเป็นผลจากการรับรู้ความแตกต่างระหว่างรูปร่างในอุดมคติและในความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในรูปลักษณ์ร่วมกับการให้ความสำคัญเรื่องรูปร่างและน้ำหนักตัว

อย่างไรก็ตาม กลับไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติกับปัจจัยด้านอายุแตกต่างจากการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าอายุที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมกรกินที่ผิดปกติ¹⁶ ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดของรูปแบบการศึกษาที่ไม่สามารถระบุทิศทางของตัวแปรและใช้เกณฑ์คะแนนในการแปลผลแบบสอบถามที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับกับปัจจัยเรื่องความถี่ในการเปลี่ยนรูปประจำตัวที่แม้ว่าการศึกษาก่อนหน้านี้จะพบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบรูปปลั๊กซ์กันผ่านการใช้เฟสบู๊ค²⁹ และการเกิดความไม่พึงพอใจในรูปร่างของตนเอง^{18,19} แต่ก็ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการเกิดทัศนคติและพฤติกรรมกรกินผิดปกติในการศึกษานี้ ซึ่งอาจเป็นผลจากตัวแปรกรวน เช่น อิทธิพลจากบริบทอื่นที่นอกเหนือไปจากการใช้เฟสบู๊ค การแสวงหาความพึงพอใจส่วนบุคคล เป็นต้น

ข้อจำกัดของการศึกษานี้คือกลุ่มตัวอย่างเฉพาะจากจังหวัดภูเก็ตและมีช่วงอายุที่แคบอาจทำให้ไม่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างจากกลุ่มดังกล่าวได้ และอาจมี self-report bias หรือมีการประเมินคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงนอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดจากการขาดเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือในส่วนของการใช้เฟสบู๊คและจากรูปแบบการศึกษาที่เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางซึ่งบอกได้เพียงว่าทั้งสองภาวะมีความสัมพันธ์ต่อกันแต่ไม่สามารถบ่งชี้ว่าปัจจัยใดเป็นเหตุ นำมาก่อนจึงควรพัฒนาเป็นการศึกษาแบบ cohort ในอนาคตและขยายการสำรวจข้อมูลในกลุ่มที่มีความแตกต่างในปัจจัยอื่นๆ ที่อาจสัมพันธ์กับภาวะกรกินผิดปกติ เช่น เพศ ช่วงอายุ เศรษฐฐานะทางสังคมหรือครอบคลุมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมประเภทอื่น รวมถึงพัฒนาเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการประเมินในโอกาสต่อไป

จากผลการศึกษาเป็นการส่งเสริมให้ตระหนักถึงภาวะการใช้เฟสบู๊คและสื่อสังคมออนไลน์ที่ต้อง

เฝ้าระวังในวัยรุ่นซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต รวมถึงกลุ่มโรคของการกินผิดปกติและอาจเป็นเป้าหมายสำคัญที่จะพัฒนาแผนมาตรการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างครอบคลุมโดยมุ่งเน้นการป้องกันในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ

สรุป

การศึกษานี้พบว่าภาวะติดเฟสบู๊คเพิ่มโอกาสการมีทัศนคติและพฤติกรรมกรกินผิดปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2.57 เท่า ปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลได้แก่ BMI (1.07 เท่า) และการเปรียบเทียบภาพถ่ายตัวเองกับภาพของเพื่อนเป็นประจำ (5.75 เท่า) แต่ไม่พบความสัมพันธ์นี้กับอายุและความถี่ในการเปลี่ยนรูปประจำตัว ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาลักษณะจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดโรคกรกินผิดปกติของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อที่จะค้นหาวิธีป้องกันและควบคุมการใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์แพทย์หญิง ลีตรี แก้วพรสวรรค์ที่อนุเคราะห์ให้ใช้แบบสอบถามทัศนคติและพฤติกรรมกรกินฉบับภาษาไทย (EAT-26: Thai version) อาจารย์แพทย์หญิงมูทิตา พนาสธิตย์ที่อนุเคราะห์ให้ใช้แบบสอบถามภาวะติดเฟสบู๊คของ Bergen ฉบับภาษาไทย (Thai-BFAS)

เอกสารอ้างอิง

1. Thothsocial. Global and Thailand Facebook Population update 2016[Internet]. 2016[cited September 2016] Available from:https://thothsocial.com/facebook-population-2016.

2. Weinstein A, Lejoyeux M. Internet addiction or excessive internet use. *Am J Drug Alcohol Abuse* 2010; 36: 277-83.
3. Yu L, Shek DT. Internet addiction in Hong Kong adolescents: a three-year longitudinal study. *J Pediatr Adolesc Gynecol* 2013; 26 (3 Suppl): S10-7.
4. Kross E, Verduyn P, Demiralp E, Park J, Lee DS, Lin N, et al. Facebook Use Predicts Declines in Subjective Well-Being in Young Adults. *PLoS ONE* 2013; 8(8): e69841. doi:10.1371/journal.pone.0069841.
5. Russell B, Clayton AN, Jessica RS. Cheating, breakup, and divorce: Is Facebook use to blame?. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2013; 16: 717-20.
6. Malik S, Khan M. Impact of Facebook addiction on narcissistic behavior and self-esteem among students. *J Pak Med Assoc* 2015; 65: 260-3.
7. Blachnio A, Przepiorka A, Pantic I. Association between Facebook addiction, self-esteem and life satisfaction: A cross-sectional study. *Comput Human Behav* 2016; 55: 701-5.
8. Hanprathet N, Manwong M, Khumsri J, Yingyeun R, Phanasathit M. Facebook Addiction and Its Relationship with Mental Health among Thai High School Students. *J Med Assoc Thai* 2015; 98 (Suppl 3): S81-90.
9. Anantapong K, Pitanupong J. The Facebook Effect on Prince of Songkla University Students. *Songkla Med J* 2014; 32: 393-404.
10. Khumsri J, Yingyeun R, Mereerat Manwong, Hanprathet N, Phanasathit M. Prevalence of Facebook Addiction and Related Factors Among Thai High School Students. *J Med Assoc Thai* 2015; 98 (Suppl 3): S51-60.
11. American Psychiatric Association. Diagnostic and statistic manual (DSM-5). Virginia: American Psychiatric Association; 2013.
12. Micali N, Hagberg KW, Petersen I, Treasure JL. The incidence of eating disorders in the UK in 2000-2009: findings from the General Practice Research Database. *BMJ* 2013; 3: e002646. doi:10.1136/bmjopen-2013-002646.
13. Centers for Disease Control and Prevention. Youth Risk Behavior Surveillance—United States, 2011. *MMWR* 2012; 61(SS4): 38-40.
14. Puengyod A, Sukanich P. Prevalence of abnormal eating attitudes and behaviors among Thai female high school students in Bangkok. *Journal of Psychiatric Association of Thailand* 2011; 56: 149-58.
15. Keel PK, Forney KJ. Psychosocial risk factors for eating disorders. *Int J Eat Disord* 2013; 46: 433-9.
16. Jones JM, Bennett S, Olmsted MP, Lawson ML, Rodin G. Disordered eating attitudes and behaviours in teenaged girls: a school-based study. *CMAJ* 2001; 165: 547-52.
17. Field AE, Javaras KM, Aneja P, Kitos N, Camargo CA, Taylor CB, et al. Family, peer, and media predictors of becoming eating disordered. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2008; 162: 574-9.

18. Tiggemann M, Slater A. NetGirls: The Internet, Facebook, and body image concern in adolescent girls. *Int J Eat Disord* 2013; 46: 630-4.
19. Smith AR, Hames JL, Joiner Jr. TE. Status update: Maladaptive Facebook usage predicts increases in body dissatisfaction and bulimic symptoms. *J Affect Disord* 2013; 149: 235-40.
20. Mabe AG, Forney KJ, Keel PK. Do you "like" my photo? Facebook use maintains eating disorder risk. *Int J Eat Disord* 2014; 47: 516-23.
21. Keery H, Van den berg P, Thompson JK. An evaluation of the tripartite influence model of body dissatisfaction and eating disturbance with adolescent girls. *Body Image* 2004; 1: 237-51.
22. Kaewpraedab N. The Association Between Internet Use Behaviors And Body Image Satisfaction And Eating Behaviors of Student Grade 7th-12nd in Thai Educational Systems Bangkok. In: Kiatrungrit K, Honqsanguansri S, editors. *Psychiatry in the Digital Era. Proceedings of the 43rd Thai Annual Congress of Psychiatry*; 12 November 2015; Golden Tulip Sovereign. Bangkok: 2015: 46.
23. Phanasathit M, Manwong M, Hanprathet N, Khumsri J, Yingyeun R. Validation of the Thai version of Bergen Facebook addiction scale (Thai-BFAS). *J Med Assoc Thai* 2015; 98 (Suppl 2): S108-17.
24. Jennings PS, Forbes D, McDermott B, Hulse G, Juniper S. Eating disorder attitudes and psychopathology in Caucasian Australian, Asian and Australian and Thai university students. *Aust N Z J Psychiatry* 2006; 40: 143-9.
25. Kaewporndawan T, Pariwatcharakul P, Pimratana W. Criterion Validity Study of the Eating Attitudes Test-26 (EAT-26 Thai Version) among Thai females. *Journal of Psychiatric Association of Thailand* 2013; 58: 283-96.
26. Meier EP, Gray J. Facebook photo activity associated with body image disturbance in adolescent girls. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* 2014; 17: 199-206.
27. Fardouly J, Vartanian LR. Negative comparisons about one's appearance mediate the relationship between Facebook usage and body image concerns. *Body Image* 2015; 12: 82-8.
28. Grabe S, Ward LM, Hyde JS. The role of the media in body image concerns among women: A meta-analysis of experimental and correlational studies. *Psychol Bull* 2008; 134: 460-76.
29. M. Walker et al. Facebook use and disordered eating in college-aged women. *J Adolesc Health* 2015; 57: 157-63.
30. Neumark-Sztainer D, Hannan PJ. Weight-related behaviors among adolescent girls and boys: results from a national survey. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2000; 154: 569-77.
31. Rongmuang D. Body weight and shape self-Schema, body image satisfaction and eating disorder behaviors among young adult women, Suratthani. *Journal of Nurse Association of Thailand, North-Eastern division* 2013; 31: 170-80.